DİL BİLGİSİ : MUNÂDÂ

القواعد : المُنادى

Nidâ, Türkçede Ey!, Hey! anlamlarına gelen nidâ harflerinden biri yardımıyla dikkati çekilmek istenen kişiye seslenme/ünlemedir. Munâdâ ise "kendisine seslenilen" anlamına gelir.

Munâdânın bulunduğu ibare bir cümle kabul edilir. Nidâ edatları, bu cümlede çok kullanımdan dolayı düşürülmüş olan *sesleniyorum, çağırıyorum* anlamında bir أنادي fiilini temsil ederler. Bu nedenle munâdâ olan isim, düşürülmüş kabul edilen bu fiilin mef'ûlun bihi hükmündedirler. Bununla birlikte nidâ edatlarından sonra gelen isimlere mef'ûlun bih denmez, munâdâ denir.

Arapçada belli başlı nidâ edatları şunlardır:

يا، أَ، أَيْ، أَيا، هَيا

Bu edatların bazıları hem yakındakiler için hem de uzaktakiler için, bazıları sadece yakındakiler için, bazıları ise sadece uzaktakiler için kullanılır.

يا : Nidâ edatları arasında en çok kullanılanıdır. Hem yakın, hem uzak için kullanılır.

يا مُحَمَّدُ! لا تُقَصِّرْ في أداءِ واجِبِكَ. (Ey Muhammed! Ödevini yapmayı ihmal etme.)

أ : Yakındaki birine seslenmekte kullanılır. Daha ziyade klasik dilde görülür.

أ مُحَمَّدُ! أَغْلِقِ الْبَابَ. (Ey Mehmet! Kapıyı kapat.)

أَيْ : Hem yakın hem de uzak için kullanılan bir nida edatıdır. Ancak daha çok yakın için kullanıldığı görülmektedir.

أَيْ فاتِحُ، كُنْ صادِقًا. (Ey Fatih, doğru sözlü ol.)

أَيا – هَيا : Her ikisi de uzak için kullanılan nidâ edatlarıdır.

أيا سعيدُ! هَلْ تَسْمَعُني؟ (Ey Sa'îd! Beni duyuyor musun?)

هَيا طالِبُ! اسْتَفِدْ منْ أوقاتِ فراغِكَ. (Ey Öğrenci! Boş vakitlerinden yararlan.)

Görüldüğü üzere nidâ edatları çeşitli olsa da, aralarında en çok kullanılanın (يا) olması dolayısıyla biz konu anlatımımızda öğrencinin konuya hâkimiyetini sağlamak amacıyla bu edat üzerinden örneklemelere gideceğiz. Bununla birlikte öğrenci bilmelidir ki, (يا) nidâ edatı için geçerli olan irâb kurallarının aynısı, diğer nidâ edatları için de geçerlidir.

Munâdâ i'râb yönünden iki kısma ayrılır:

A-Mu'reb Munâda

B-Mebnî Munâda

A- Mu'reb Munâdâ

Bu tür munâdâyı mansûb munâdâ olarak da adlandırabiliriz.

Munâdâ aşağıdaki durumlarda mansûb olur:

1- Munâda olan isim muzâf ise

يا رَسولَ اللهِ، نحن مِنْ أُمَّتِكَ.

(Ey Allah'ın elçisi! Biz senin ümmetindeniz.)

يا طالِبَ العِلْمِ، كُنْ مُجِدًّا.

(Ey ilmi isteyen kişi! Gayretli ol.)

يا مُعَلِّمِي العَرَبِيَّةِ، نَشْكُرُكُمْ على اهْتِمَامِكُمْ بالطَّلَبَةِ.

(Ey Arapça öğretmenleri! Öğrencilerle ilgilendiğiniz için size teşekkür ediyoruz.)

يا طالِباتِ الجامعةِ، نشْكُرُكُنَّ على تفَوُّقِكُنَّ.

(Ey üniversitenin kız öğrencileri! Üstün başarınızdan dolayı size teşekkür ediyoruz.)

Yukarıdaki cümlelerde altı çizili isimler munâdâ ve aynı zamanda muzâftırlar. Muzâf oldukları için de mansûbdurlar. Yukarıdaki cümlelerin irâbı şu şekildedir:

يا رَسولَ اللهِ، نحن مِنْ أُمَّتِكَ. (Ey Allah'ın elçisi! Biz senin ümmetindeniz.)

يا : Nidâ harfi, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.

رَسولَ : Munâda mansûb, nasb alâmeti sonundaki fetha, aynı zamanda muzâftır.

اللهِ : Muzâfun ileyh, mecrûr cer alâmeti sonundaki kesra.

نحن : Mubtedâ, mahallen merfû (çünkü zamirler mebnîdir).

(مِنْ أُمَّتِكَ) : Mubtedânın haberidir, mahallen merfûdur, çünkü şibih cümledir.

مِنْ : Harf-i cer

أُمَّتِكَ : (أُمَّةِ) Mecrûr, cer alameti sondaki kesra, ayrıca muzâf; (كَ) muzâfun ileyh, mahallen mecrûr (çünkü zamirler mebnîdir).

يا مُعَلِّمِي العَرَبِيَّةِ، نَشْكُرُكُمْ على اهْتِمَامِكُمْ بالطَّلَبَةِ.

(Ey Arapça öğretmenleri! Öğrencilerle ilgilendiğiniz için size teşekkür ediyoruz.)

يا : Nidâ harfi, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.

مُعَلِّمِي : Munâda mansûb, nasb alâmeti sonundaki yâ (ي), çünkü düzenli eril çoğul, aynı zamanda muzâftır (muzâf olduğu için sonundaki nûn – ن - düşmüştür).

العَرَبِيَّةِ : Muzâfun ileyh, mecrûr cer alâmeti sonundaki kesra.

نَشْكُرُكُمْ : Muzâri fiil, birinci çoğul şahıs kipi, fâili gizli zamir (نحن), sonundaki (كُمْ) zamiri mef'ûlun bihtir, mahallen mansûbdur (çünkü zamirler mebnîdir).

على : Harf-i cer

اهْتِمَامِكُمْ : (اهْتِمَامِ) Mecrûr, cer alameti sonundaki kesra, ayrıca muzâf, (كُمْ) muzâfun ileyh, mahallen mecrûr.

بالطَّلَبَةِ :(ب) Harf-i cer, (الطَّلَبَةِ) mecrûr, cer alameti sonundaki kesra.

يا طالِباتِ الجامعةِ، نَشْكُرُكُنَّ على تفَوُّقِكُنَّ.

(Ey üniversitenin kız öğrencileri! Üstün başarınızdan dolayı size teşekkür ediyoruz.)

يا : Nidâ harfi, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.

طالِباتِ : Munâda mansûb, nasb alâmeti sonundaki kesra, çünkü düzenli dişil çoğul, aynı zamanda muzâftır.

الجامعةِ : Muzâfun ileyh, mecrûr cer alâmeti sonundaki kesra.

نَشْكُرُكُنَّ : Muzâri fiil, birinci çoğul şahıs kipi, fâili gizli zamir (نحن), sonundaki (كُنَّ) zamiri mef'ûlun bihtir, mahallen mansûbdur (çünkü zamirler mebnîdir).

على :Harf-i cer

تفَوُّقِكُنَّ : (تفَوُّقِ) Mecrûr, cer alameti sonundaki kesra, ayrıca muzâf, (كُنَّ) muzâfun ileyh, mahallen mecrûr.

Munâdânın muzâf, dolayısıyla mansûb olduğu durumlara Kur'ân-ı Kerîm'den aşağıdaki ayetleri örnek olarak vermek mümkündür:

﴿يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تُحَاجُّونَ فِي إِبْرَاهِيمَ﴾ *(Âli İmran Sûresi, 65)*

﴿يَا قَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ...﴾ *(Ahkâf Sûresi, 31)*

Mutekellim Yâ'sına (I. Tekil Şahıs Zamiri) Muzâf olan ismin Munâdâsı:

Mutekellim yâ'sına muzâf olan isimler munâdâ olduklarında munâdânın sonundaki yâ'u'l-mutekellim'in sâkin kalması, fethalı okunması veya yâ'u'l-mutekellim hazf edilerek yerine munâdânın kesra ile kalması seçeneklidir.

يا صاحِبي! تَمَهَّلْ. (Ey arkadaşım! Yavaş ol.)

يا صاحِبيَ! تَمَهَّلْ.

يا صاحِبِ! تمَهَّلْ.

Anne (أُمّ), Baba (أَب) kelimeleri yâ'u'l-mutekellime muzâf olduklarında ise aşağıdaki şekillerde bulunabilirler:

a. Yukarıda olduğu gibi sâkin okunabilirler:

يا أُمِّي! لا تَتَشاءمي. (Ey anneciğim, karamsar olma.)

يا أبي! لا تَتَشاءَمْ. (Ey babacığım, karamsar olma.)

b. Ya da sonlarından yâ'u'l-mutekellim hazf edilip, buna işaret olmak üzere bir kesra ile bırakılır:

يا أُمِّ! (Ey anneciğim!)

يا أَبِ! (Ey babacığım!)

c. Yâ'u'l-mutekellim açık tâ harfine çevrilip kesralı veya fethalı okunabilir:

يا أُمَّتَ veya يا أُمَّتِ (Ey Anneciğim.)

يا أَبَتَ veya يا أَبَتِ (Ey babacığım.)

إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ.

(Hani Yusuf babasına "Ben rüyamda on bir yıldızla güneş ve ayı gördüm. Onları bana secde ederlerken gördüm." demişti. *Yusuf Sûresi*, 4)

2- Munâdâ Şebîh bi'l-Muzâf ise:

Şebîh bi'l-muzâf ibaresi, *muzâfa benzeyen* anlamına gelir. Burada anlatılmak istenen muzâf olarak görülen isim ile ondan sonra gelen isim arasında gramatik bir ilişki değil de bir anlam ilişkisi olduğudur. Diğer bir ifâde ile şebîh bi'l-muzâf, anlamı kendisinden sonraki isimle tamamlanan muzâftır. Bu muzâf türü genellikle İsm-i Fâil, İsm-i Mef'ûl veya İsm-i Tafdîlden meydana gelir.

يا نافِعاً عِلْمُهُ! لكَ الْجَنَّةُ. (Ey ilmi faydalı olan kişi! Cennet senindir.)

يا مُهْمِلاً واجِبَهُ! اجْتَهِدْ . (Ey görevini ihmâl eden! Çalış.)

يا مُتْقِنًا عَمَلَهُ، إنَّ الناسَ سَيُقَدِّرونَكَ. (Ey işini iyi yapan kişi! İnsanlar seni takdir edeceklerdir.)

يا صاعدًا جَبَلاً! حافِظْ على تَوازُنِكَ. (Ey dağa tırmanan! Dengeni koru.)

Bu munâdâ türünün irâbının örnekleri aşağıda verilmiştir.

يا نافِعاً عِلْمُهُ! لكَ الجَنَّةُ. (Ey ilmi faydalı olan kişi! Cennet senindir.)

يا : Nidâ harfi, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.

نافِعاً : Munâdâ, şebîh bi'l-muzâf, mansûb, nasb alâmeti sonundaki fetha.

عِلْمُهُ : (عِلْمُ), (نافِعاً) ism-i fâilinin fâilidir, merfûdur, ref alâmeti sonundaki dammedir. Aynı zamanda muzâftır. (هُ) zamiri muzâfun ileyhtir, mahallen mecrûrdur.

لكَ : (لِ) Harf-i cer, (كَ) mahallen mecrûrdur. (لكَ) şibih cümle halinde öne geçmiş haberdir, mahallen merfûdur.

الْجَنَّةُ : Geride kalmış mubtedadır, merfûdur, ref alâmeti sonundaki dammedir.

يا مُتْقِنًا عَمَلَهُ، إنَّ الناسَ سَيُقَدِّرونَكَ. (Ey işini iyi yapan kişi! İnsanlar seni takdir edeceklerdir.)

يا : Nidâ harfi, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.

مُتْقِنًا : Munâdâ, şebîh bi'l-muzâf, mansûb, nasb alâmeti sonundaki fetha.

عَمَلَهُ : (عَمَلَ), (مُتْقِنًا) ism-i fâilinin mef'ûlüdür. Mansûbdur, nasb alâmeti sonundaki fethadır. Aynı zamanda muzâftır.(هُ) zamiri muzâfun ileyhtir, mahallen mecrûrdur.

إنَّ : (إنَّ) ve grubu edatlarındandır. İsmini nasb, haberini ref eder.

النّاسَ : (إنَّ)'nin ismidir. Mansûb, nasb alâmeti sonundaki fethadır.

سَيُقَدِّرونَكَ : (إنَّ)'nin haberidir. Fiil cümlesi şeklinde gelmiştir mahallen merfûdur. Başta bulunan (س) harfi gelecek zaman ifade eder, irâbda yeri yoktur. يُقَدِّرونَ muzâri fiil merfû ref alâmeti sonundaki nûn harfidir. Fâili sonunda bulunan vâv (و) harfidir. Mahallen merfûdur. (كَ), mefʿûlun bihtir, mahallen mansûbdur.

3- Nekra Gayr-ı Maksûde ise:

Bu ibare, doğrudan kast edilmemiş belirsiz isim anlamındadır. Munâdâyı duyan özel olarak kendisinin kast edildiğini düşünmez. Örneğin depremde enkaz altında kalan birinin "Yardım edin?" diye bağırması veya bir âmânın seslendiği kişinin kim olduğunu bilmeden seslenmesi gibi durumlardır. "Ey hizmetli! Gel de burayı siliver!" derken, hizmetliler odasından hangisi olursa olsun bir hizmetlinin gelip bulunduğunuz yerin silmesini istiyorsanız, bu durumda seslenilen kişi "nekra gayr-ı maksûde" olmaktadır. Eğer siz koridorun sonunda bir hizmetli gördünüz ve adını bilmediğiniz için ona seslenerek gelip bulunduğunuz yeri silmesini istiyorsanız, bu durumda seslenilen kişi nekra maksûde olmaktadır. Örneklerle anlamaya çalışalım. Aşağıdaki örneklerde kullanılan munâdâların tümü nekra gayr-ı maksûde türündendir.

يا رَجُلاً! خَلِّصْني مِنَ المَوْتِ (Ey adam! Beni ölümden kurtar.)

يا غافلاً! تَنَبَّهْ. (Ey Gâfil ! Uyanık ol.)

غَرَبَتِ الشَّمْسُ يا صائِمِينَ. (Güneş battı. Ey oruçlular!)

يا مُسْلماتٍ! لا تُسْرِفْنَ. (Ey Müslüman kadınlar! İsraf etmeyiniz.)

Şimdi nekra gayr-ı maksûde biçiminde kullanılan munâdânın yer aldığı cümlelerin irâbını yapalım.

يا غافلاً! تَنَبَّهْ. (Ey Gâfil ! Uyanık ol.)

يا : Nidâ harfi, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.

غافِلاً : Munâdâ, nekra gayr-ı maksûde, mansûb, nasb alâmeti sonundaki fetha.

تَنَبَّهْ : Emir fiili sükûn üzere mebnî. Fâili gizli bir (أنْتَ) zamiri.

يا مُسْلِماتٍ! لا تُسْرِفْنَ. (Ey Müslüman kadınlar! İsraf etmeyiniz.)

يا : Nidâ harfi, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.

مُسْلِماتٍ : Munâdâ, nekra gayr-ı maksûde, mansûb, nasb alâmeti fetha yerine sonunda görülen kesra, çünkü cemʿi müennes sâlim, yani düzenli dişil çoğuldur.

لا : Lâ en-nâhiye

تُسْرِفْنَ : Emir fiili sükûn üzere mebnî. Fâili sonundaki nûn-u nisvedir.

B- Mebnî Munâdâ

Bu tür munâdâlar merfû durumlarıyla mebnîdirler, ancak mahallen mansûb olarak irâb edilirler. Bu munâdâ türü iki şekilde gelir:

1- Munâdâ ‘Alem Mufred ise:

‘Alem mufred, munâdânın muzâf veya şebîh bi’l-muzâf gibi izâfet formuna girmemiş özel isim anlamındadır.

يا عاصِمُ! ساعِدِ المُحْتاجينَ. (Ey Âsım! Muhtaçlara yardım et.)

يا مُحَمَّدُ! (Ey Muhammet!)

يا مُحَمَّدون! (Ey Muhammetler!)

يا زَيْنَباتُ! (Ey Zeynepler!)

Yukarıdaki örnekleri ele alırsak, يا زَيْنَباتُ! , يا مُحَمَّدُ! ibarelerinde munâdâ olan alemler damme üzere mebnî, mahallen mansûbtur. يا مُحَمَّدون! Örneğinde ise munâdâ olan mufred alem, çoğul formunda olduğundan vâv üzere mebnîdir ve mahallen mansûbtur.

يا عاصِمُ! ساعِد المُحْتاجينَ. (Ey Âsım! Muhtaçlara yardım et.)

يا : Nidâ harfi, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.

عاصِمُ : Munâdâ, damme üzere mebnî, ‘alem mufred olduğu için mahallen mansûbtur.

ساعِد : Emir fiil, sükûn üzere mebnî. Fâili gizli bir (أَنْتَ) zamiri.

المُحْتاجينَ : Mef’ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sonundaki yâ harfi, çünkü düzenli eril çoğul.

2- Munâdâ Nekra Maksûde ise:

Adını bilmediğimiz fakat karşımızda duran belli kişi (ya da kişilere) seslenişimizde munâdâ olan sözcük ref üzere mebnîdir. Örnek:

يا رَجُلُ! خُذْ بِيَدي. (Ey adam! Elimden tutsana.)

خُذوا جوائِزَكُم يا فائِزون! (Ödüllerinizi alınız. Ey kazananlar!)

يا والِدُ! عَوِّدْ أَوْلادَكَ على الخيرِ. (Ey baba! Çocuklarını hayra alıştır.)

﴿قُلْنا يا نارُ! كوني على إبراهيمَ بَرْدًا وَسَلامًا﴾

(Biz de, “Ey ateş” dedik, “İbrâhim için serin ve zararsız ol!”, *Enbiyâ Suresi*, 69)

يا رَجُلُ! خُذْ بِيَدي. (Ey adam! Elimden tutsana.)

يا : Nidâ harfi, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.

رَجُلُ : Munâdâ, damme üzere mebnî, mahallen mansûb.

خُذْ : Emr-i hâzır, ikinci tekil şahıs, eril kipi. Fâili gizli bir (أَنْتَ) zamiri.

بِيَدي : بِ Harf-i cer. يَدِ mecrûr isim, aynı zamanda muzâf. (ي) muzâfun ileyh, mahallen mecrûr.

خُذوا جَوائزَكُم يا فائِزون. (Ödüllerinizi alınız. Ey kazananlar!)

خُذوا : Emr-i hâzır, ikinci çoğul şahıs, eril kipi, fâili sonundaki vâv harfi.

جَوائزَكُم : (جَوائزَ) Mef'ûlun bih, mansûb, nasb alâmeti sonundaki fetha. Aynı zamanda muzâf. (كُمْ) muzâfun ileyh mahallen mecrûr.

يا : Nidâ harfi, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.

فائِزون : Munâdâ, nekra maksûde olduğu için vâv üzere mebnî (çünkü düzenli eril çoğul), mahallen mansûb.

dikkat

Nekra maksude olan munâdâ bir sıfat ile niteleniyorsa, merfû yerine mansûb olur. Bu sıfat, tek bir kelime olabileceği gibi, bir cümle veya şibih cümle de olabilir.

يا رَجُلاً حَكيمًا. (Ey bilge adam.)

يا مَلِكًا يُحِبُّ الْعُلَماءَ. (Ey bilginleri seven kral.)

يا رَجلاً مِنَ القدْسِ. (Ey Kudus'lü adam.)

Yukarıda verilen munâdâ türleri başına الْ takısı almamış munâdâ türleridir. Başına Lâmu't-Ta'rîf almış isimlerin munâdâsı aşağıda verilmiştir.

3- Munâdâ Harfu't-Ta'rîf (الْ Takısı) Almış Bir İsimse:

Bu tür isimlerin munâdâsında iki durum söz konusudur.

a. **Nidâsı yapılacak ismin başına, eril isimlerde أَيُّها , dişil bir isimlerde ise أَيَّتُها getirilmesi:**

1. Munâdânın başına, eril bir isimse أَيُّها , dişil bir isimse أَيَّتُها getirilerek yapılır. Bu edatlar أَيُّ ve Hâ'u't-Tenbîh adı verilen bir ها ikilisinden veya أَيَّةُ ve ها ikilisinden oluşur. Munâdânın önüne geçerek kendileri munâdâ olurlar. Bu edatlardan sonra gelen ve aslında munâdâ olan isim muştak (bir fiilden türemiş) ise sıfat, câmid (bir fiilden türememiş) ise bedel kabul edilir.

يا أَيُّها الإِنْسانُ! كُنْ مُتَواضِعًا. (Ey İnsân! Mütevâzî ol.)

يا أَيَّتُها الْمَرْأَةُ! ما أجمَلَ أَنْ تُهَذِّبَ أَوْلادَكِ. (Ey kadın! Çocuklarını terbiye etmen ne güzel.)

يا أَيُّها الْمُجِدُّ! سَيَكونُ النَّجاحُ حَليفَكَ. (Ey ciddi çalışan kişi! Başarı yandaşın olacak.)

﴿يا أَيَّتُها النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ارجْعي إلى رَبِّكِ راضِيَةً مَرْضِيَّةً﴾

(Ey huzura kavuşmuş nefis! Razı ve razı olunmuş bir halde Rabbine dön. *Fecr Sûresi*, 27-28)

يا أَيُّها الإِنْسانُ! كُنْ مُتَواضِعًا. (Ey İnsân! Mütevâzî ol.)

يا : Nidâ harfi, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.

أَيُّها : أَيُّ munâdâ, damme üzere mebnî, mahallen mansûb, nekra maksûdedir. (ها) hâ'u't-tenbîh, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.

الإِنسانُ : Câmid bir isim olduğu, yani bir fiilden türemediği için bedeldir.

كُنْ : (كانَ) ve grubu fiillerdendir. İsmini ref, haberini nasb eder. Emir fiilidir. İsmi gizli bir (أَنْتَ) zamiridir.

مُتَواضِعًا : (كانَ)'nin haberidir. Mansûbdur, nasb alâmeti sonundaki fethadır.

يا أَيُّها الْمُعَلِّمُ! (Ey öğretmen!)

يا : Nidâ harfi, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.

أَيُّها : (أيُّ) Munâdâ, damme üzere mebnî, mahallen mansûb nekra maksûdedir. ـها hâ'u't-tenbîh, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.

الْمُعَلِّم : Muştak (bir fiilden türemiş) bir isim olduğu için sıfattır.

dikkat

Allâh Kelimesinin Nidâsı aşağıdaki şekillerde yapılmaktadır:

الله kelimesi الْ takısı ile belirli bir kelime olmasına rağmen munâdâsında أَيُّها veya هذا kelimeleri kullanılmaz. Bunlar yerine nidâsı يا edatıyla yapılır. يا اللهُ gibi. Allâh isminin nidâsında çoğu zaman يا edatı yerine ismin sonuna şeddeli ve fethalı bir mîm eklenerek (اللّهُمَّ) biçiminde yapılır.

اللّهُمَّ كُنْ معي. (Ey Allâhım benimle ol.)

اللهُ : Munâdâ, damme üzere mebnî, mahallen mansûb. (ـمَّ) Sonundaki şeddeli mîm harfi hazf edilmiş bir nidâ edatının yerine gelmiştir.

كُنْ : (كانَ) grubundan. İsmini ref, haberini nasb eder. Burada fiil emir formunda olduğu için ismi gizli bir (أَنْتَ) zamiridir.

معي : (مَعَ) birlikte, beraber anlamında zarf, muzâf, (ي) muzâfun ileyh mahallen mecrûrdur.

b. Nidâsı yapılacak ismin başına erillerde هذا, dişillerde ise هذِهِ getirilmesi:

Bu işaret isimleri munâdâdan önce geldikleri için asıl munâdânın yerine munâdâ olurlar. Asıl munâdâ olan isim müştaksa sıfat, câmid ise sıfat veya bedel kabul edilir.

يا هذا الرَّجُلُ! اِسْتَرِحْ. (Ey adam! Dinlen.)

يا هذِهِ الطالبةُ! اِجتَهِدي. (Ey kız öğrenci! Çalış.)

يا هذا الرَّجُلُ! اِسْتَرِحْ.

يا : Nidâ harfi, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.

هذا : Munâdâ, mahallen mansûb.

الرَّجُلُ : Bedel, çünkü câmid (bir fiilden türememiş).

اِسْتَرِحْ : Emir fiili, ikinci tekil şahıs, eril; fâili gizli zamir (أَنْتَ).

يا هذِهِ الطالبةُ! اِجتَهِدي.

يا : Nidâ harfi, sükûn üzere mebnî, irâbda yeri yoktur.
هذِهِ : Munâdâ, mahallen mansûb.
الطالبةُ : Sıfat, çünkü muştak (طلب) fiilinden türemiş.
اِجتَهِدي : Emir fiili, ikinci tekil şahıs, dişil; fâili muhataba yâ'sı (ي).

Öğrenme Çıktısı

2 Ey!, Hey! anlamlarında nidâ harflerinden biri yardımıyla gelmesi istenen, dikkati çekilmek istenen kişiye seslenme / ünleme üslubu yapısını kavrama, bu edatlardan sonra gelen ve munâdâ adı verilen ismi tanıyabilme, bu üslupta cümleler kurabilme ve örneklerle pekiştirme

Araştır/ Tekrarla 2

Konuyu anlayıp anlamadığımızı belirlemek için kendimize bazı sorular yöneltelim.

1. İbrahim, Muhammet, Halit gibi özel isimlere nasıl Arapçadaki nidâ üslubuyla nasıl sesleniriz?
2. Tamlamaya girmiş isimlerin nidâsında munâdâ nasıl harekelenmektedir.
3. ال takısı almış isimlerin nidası ve irâbı nasıl olmaktadır?

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm, "Enbiyâ Sûresi" 69, "Bakara Sûresi" 35, "Kâfirûn Sûresi" 1, "Fecr Sûresi" 21. ayet-i kerimelerdeki munâdâları inceleyiniz.

Anlat/ Paylaş

Yakın arkadaşlarınızın özel isimlerini kullanarak onlara Arapça sesleniniz. "Ey ……'nın annesi", "Ey …….'nın babası" şeklinde tamlamalarla nidâ üslubu kurunuz.